

Gange, han kommer der. Det er den ene Side; paa den anden Side hænger det, der skulde udgjøre disse Mænds Virksomhed, den Kontrol, de skulle føre — det er paa en Maade allerede antydet af et æret Medlem — saa nær sammen med andre Forhold, at man i det Ringeste maa tænke sig disse Mænds Virksomhed udvidet ud over den Grænse, som her er foreslaaet, og som efter Lovforslagets Hovedindhold kan sættes. Det er ikke naturligt at adskille Kontrolten med Børns Anvendelse og Arbejde i Fabrikker og Saandærk fra den hele Kontrol med Arbejdernes Stilling og Behandling, og kommer man ind paa dette, ser man, at man ikke kan adskille Kontrolten med Eiden, hvori der arbeides, fra Kontrolten med Arbejdslokalet. Der er allerede een Bestemmelse i dette Lovforslag, nemlig i § 24, som ikke angaar Børn, men Værksteder og Fabriklokaler i det Hele i Forhold til alle Arbejderne. Man kommer ind paa det Hygieiniske; der bliver foreslaaet en Kontrol med Fabriklokaler, ikke alene lige overfor Børn men lige overfor Arbejderne i det Hele, og dertil slutter sig da Kontrolten med Arbejdernes Boliger, for saa vidt det er Boliger, som Arbejderne ikke selv anskaffe sig, men som leveres dem af Fabrikken. Man maa altsaa, hvis man vil beholde disse Embedsmænd, ganske vist udvide deres Virksomhed; man maa gjøre dem til Kontrolører, ikke med Hensyn til Børnene alene, men med Fabrikarbejderne i det Hele og overhovedet til Kontrolører med Hensyn til hele den hygieiniske Side af Fabrikvesenet; til det hygieiniske Tilsyn vil jeg da ogsaa føie Tilsynet med den aandelige Diet, hvorpaa Arbejderne, baade de Vorne og Børnene, sættes med Hensyn til Midlerne til i Barnealderen at kunne modtage Undervisning og i den vorne Alder deltage i Gudstjeneste og udhvile sig, han maatte tage Alt dette med, men derimod maa man meget vogte sig for at indblande noget Andet, hvortil det forekommer mig, at den første ærede Taler (Seszen) kom til at tage for meget Hensyn, nemlig Fabrikvesenets tekniske Side. Det er ganske vist, at det Tekniske maa tages i Betragtning, thi man kan ikke komme om, hvad der kan tilstedes og, hvad der, naar Fabrikken skal bestaa, maa tilstedes, uden at det Tekniske overveies, men de Mænd, der i Humanitetens Navn føre Tilsyn med Fabrikkerne, skulde ikke være Teknikere; gjør man dem til Teknikere, tror jeg ganske vist, at deres Standpunkt vil forrykkes, og de ville ikke selv kunne fastholde det, de væsentlig skulde se paa. Det er maafee muligt, at den ærede Landsthingsmand ikke tænkte sig dette, eller at det blot var enkelte

Udtryk, som bragte mig til at opfatte ham saaledes, uden at dette dog var hans Mening; men jeg fortryder ikke at have gjort opmærksom derpaa. Naar jeg ser paa disse Bestemmelser, tilstaa jeg ogsaa, at jeg er bange for, at det er lidt for meget Efterligning af Udlændets Loovgivning, naar man forlanger, at der skal aarlig udkomme en Rapport om disse Mænds Virksomhed og Sagtagelser; thi naar man holder sig til, hvad der foreligger, saa skal deres Virksomhed dog i det Hele være negativ, de skulde passe paa, at der ikke sker Overtrædelser og Overgreb, men naar de hindre dette, saa er der meget lidt at sige, der er ikke Meget at sige om, at man i Ørigt ikke har fundet Anledning til at gribe ind eller kun har fundet Anledning til at gribe ind paa de og de Steder o. s. v. Jeg tror, at denne Bestemmelse er hentet fra Lande, hvor Fabrikvesenet spiller en større Rolle end det, i det Mindste for Diebliffet, gjør i vort Land, og vel er jeg meget for fuldstændig Offentlighed, men jeg er bange for, det siger jeg ganske ligefrem, at vi efterhaanden venne os til at foranstalte altfor mange aarlige Beretninger trykte og omdelte i Rigsdagen. Vi faae en stor Bunte Papir med mange Tal paa, af hvilke jeg tror vi kunne undvære en Del, uden at jeg paa nogen Maade vil berøve os, hvad der har sin virkelige Interesse. Men naar jeg nu betragter disse nye Embedsmænd, kommer jeg derved — som alt antydet — nødvendigvis til at tænke paa de lokale Politivirgheder. Disses Medvirkning vil man ikke kunne undvære, og dette fremgaar allerede af Forslaget, idet man i § 24 har henviset til de lokale Politivirgheder en meget væsentlig Del, nemlig Tilsynet med Renligheden og den tilhørlige Ventilation og den tilstrækkelige Rummelighed i Forhold til Arbejdernes Antal. Men tror man, at den lokale Politimyndighed vil have sin Opmærksomhed tilstrækkelig henvendt derpaa, og at dette Tilsyn vil blive virkelig og kraftigt, naar man henviser det egentlig store og meget indgribende Tilsyn med Arbejderne til en anden Kontrol? I det Ringeste maa man søge tilveiebragt et bestemt Forhold mellem den specielle Kontrolmyndighed for Fabrikkerne og de lokale Politimyndigheder, og disse vil man paa ingen Maade kunne undvære. Jeg veed meget vel, at Politiet for Diebliffet hos os, baade i Kjøbstæderne og paa Landet, er saaledes organiseret, at man er meget bange for at paalægge det Mere; der er allerede paalagt Embedsmændene saa Meget, at de ikke godt kunne overkomme det, paa Landet endnu væsentligere end i Kjøbstæderne; men vi maa jo tænke paa, at det